

Klimaatprogramma 2009-2012
Gemeente Oost Gelre

September 2008

Inhoud

Inhoud.....	2
Voorwoord.....	3
2. Thema Eigen gebouwen, voorzieningen, wagenpark, dienstreizen, woon-werkverkeer en inkoop.....	4
2.1 Bestaande bouw.....	5
Project: Energiemanagement eigen gebouwen	5
Project: Verbetering energielabels eigen gebouwen	7
Project: Inkoop groene energie	9
2.2 Gemeentelijk wagenpark, dienstreizen en woon-werkverkeer	11
Project: duurzaam inkopen, duurzame mobiliteit	11
2.3 Openbare verlichting en installaties	14
Project: Openbare verlichting en installaties.....	14
3. Thema Woningen.....	16
3.1 Handhaving EPC.....	17
Project: handhaving EPC (woningen en utiliteitsgebouwen).....	17
3.2 Nieuwbouw	20
Project: Duurzame (woning)bouwprojecten	20
Project: Nul-energiewoningen.....	23
Project: Koelteparken.....	25
3.3 Bestaande woningvoorraad	27
Project: Duurzaamheid in de bestaande woningvoorraad	27
4. Grootschalige Duurzame Energie-opties	29
Project: kansen voor biomassa	30
Project: Windenergie.....	33
5. Lokale projecten	35
Project: Duurzame bedrijventerreinen	36
6. Organisatorische randvoorwaarden	38
Project: intergemeentelijk projectleider	41

Voorwoord

De gemeente Oost Gelre voert sinds 2004 klimaatbeleid uit op basis van haar klimaatplan 2004-2008. Inmiddels zijn al verschillende 'klimaatsuccessen' behaald. Maar we zijn nog niet klaar!

In november 2007 hebben de minister van VROM en de VNG een Klimaatakkoord ondertekend voor een nóg schoner en duurzamer Nederland. Vanuit de gemeente Oost Gelre onderschrijven wij de uitgangspunten en doelstellingen uit dit akkoord van harte. Samen met de andere Achterhoekse gemeenten hebben wij daarom nieuwe projectvoorstellen geformuleerd die verder bijdragen aan een schone en duurzame leefomgeving. De omschrijving van deze projectvoorstellen vindt u in het onderhavige Klimaatplan 2009-2012.

Met dit klimaatplan willen wij als gemeente Oost Gelre een voorbeeldfunctie vervullen. Wij zullen kritisch onze eigen gebouwen, installaties en processen beoordelen en waar nodig, maatregelen nemen. Daarnaast willen wij het bedrijfsleven én onze burgers stimuleren om duurzame maatregelen voor het klimaat te nemen. Hiervoor stellen wij onze kennis beschikbaar aan anderen.

In deze tijden van steeds hoger wordende energieprijzen en schaarser wordende grondstoffen vind ik ons klimaatplan een harde noodzaak. Uitvoering van dit klimaatplan levert ons ook veel op: wij sparen niet alleen het milieu, maar uiteindelijk besparen wij ook geld!

Klimaatverandering stopt niet bij de gemeentegrens. Daarom werken wij zo veel mogelijk samen met de andere Achterhoekse gemeenten, de provincie en het Rijk bij de uitvoering van dit klimaatplan.

Ik maak mij sterk voor een krachtige uitvoering van dit klimaatplan en ik nodig u van harte uit om met ons mee te doen!

Mw. Mr. M.G. Frank
Wethouder Milieu

2. Thema Eigen gebouwen, voorzieningen, wagenpark, dienstreizen, woon-werkverkeer en inkoop

Thema	Eigen gebouwen, voorzieningen, wagenpark, dienstreizen, woon-werkverkeer en inkoop		Datum	
Subthema(s)	Bestaande bouw		Auteur	
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>	
Taakstelling	Energiebesparing van 2% per jaar			

2.1 Bestaande bouw

Project: Energiemanagement eigen gebouwen

Afdeling	Bouwen en Milieu		
Contactpersoon	G. Kerkhoff		
Telefoonnummer	0544-393 511	e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	Opzetten van energiemanagement in de gemeentelijk gebouwen.		
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • Inzicht in het energieverbruik van gebouwen, bewaking en controle energieverbruik en mogelijke storingen; • Eenvoudige maatregelen voor verlaging van het energieverbruik doorvoeren; • Optimaal functionerende installaties door juiste inregeling; • Meer inzicht en sturing op storingen/werking installaties en energiekosten; • Monitoring resultaten en directe terugkoppeling mogelijk; • Benchmarking (dezelfde gebouwen in de regio vergelijken op energieverbruik); • Voldoen aan wettelijke eisen t.a.v. inspectie en keuring van installaties in het kader van de Europese Richtlijn 'Performance of Buildings' (EPBD). <p><u>Mogelijke neveneffecten:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Comfortverhoging; • Preventie van klachten; • Energiebesparing en dus een besparing in de kosten. 		
Doelgroep(en)	Voor de gemeentelijke gebouwen is de doelgroep de gemeentelijke organisatie zelf. Andere doelgroepen zijn de gebouwenbeheerders, eventueel de energiebeheerder, de inkopers en klimaatmedewerker.		
Project-aanpak	<p>Regionaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regionaal wordt energie ingekocht. Besloten is om regionaal ook een vervolgstap te kunnen zetten door een energiemanagementsysteem voor alle aansluitingen op te zetten; • Aanschaffen van nieuwe electriciteitsmeters (die digitaal kunnen inlezen) en gebruik maken van internet gerelateerde software; • In samenwerking met andere gemeenten wordt een energiemanager aangesteld. Werkzaamheden van deze persoon zijn o.a.: <ul style="list-style-type: none"> • Analyseren van gegevens (op het internet); • Benchmarking (vergelijking van dezelfde type gebouwen in de verschillende gemeenten); • Uitschieters in verbruik eruit halen, contact opnemen met de beheerders van de gemeentelijke gebouwen; • Verbeteringen voorstellen; • Contractbeheer; • Netwerkbeheer; • Rapportage per jaar. <p>Lokaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • De gebouwenbeheerder onderneemt actie bij afwijkende waarden. • Maatregelen om energieverbruik te verminderen a.h.v. benchmarking. • Monitoring energiegegevens per jaar per gemeente. 		

Project organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Groep inkopers in de regio zullen het energiemangement als groep opzetten. • Vanuit het Samenwerkingsverband Klimaat zal een trekker (de klimaatcoördinator) het proces in de gaten houden; de Achterhoekse SLoK gemeenten stellen een energiezorg-coördinator aan. • Per gemeente is de inkoper, de klimaatcoördinator en de gebouwenbeheerder betrokken. • Klimaatcoördinator per gemeente bewaakt 'energieverbruik' van de gemeente en de doelstelling van 2% energiebesparing per jaar. Indien nodig extra inspanningen verrichten.
Communicatie	Resultaten (analyse per jaar) naar college communiceren. Resultaten via reguliere perskanalen naar buiten brengen.
Planning	<u>2008 – 2012</u> 2008 pilotjaar; testen software van PME (gemeente Doetinchem en Montferland doen mee aan de pilot) 2009 software beschikbaar (aanschaf software en keuze leverancier) 2009 slimme meters beschikbaar en installeren 2009 aanstellen energiemanager voor Achterhoekse SLoK gemeenten 2010 en verder: energiemangement is effectief
Inspanning	Interne uren: <ul style="list-style-type: none"> • Per gemeente klimaatcoördinator: 40 uur per 4 jaar; • Trekker uit regio klimaatgroep: 200 uur per 4 jaar; • Gemeentelijke inkoper ; 200 uur per 4 jaar; • Gebouwenbeheerders 160 uur per 4 jaar; Externe uren (door gemeenten gezamenlijk te financieren): <ul style="list-style-type: none"> • Aanstelling regionale energiemanager (externe inbreng). Eén dag in de week maal 3 jaar maal 35 weken per jaar (€ 85.000.-) • Intergemeentelijk projectleider: 80 uur per 4 jaar; € 8.000.-
Projectkosten	Interne kosten (per gemeente): <ul style="list-style-type: none"> • Uren intern; gemeentelijk trekker 200 uur : (€ 14.000.-) • Overige gemeenten 40 uur in de vier jaar = € 2.800.- • Uren intern 360 uur. Externe kosten (door gemeenten gezamenlijk te financieren): <ul style="list-style-type: none"> • Inhuur intergemeentelijk projectleider; schatting 80 uur/ per 4 jaar € 8.000.- • Energiemanager € 85.000.-
Financiering	Financieringsbron: gemeente en SLoK; Financiering gemeente; Gebruikskosten programma, eenmalige investeringen voor de aansluiting van slimme meters en uren van de inkopers en gebouwenbeheerders. Financiering SLoK; Kosten energiemanager, intergemeentelijk projectleider, uren klimaatcoördinator
Effectmeting	Het energiemangement wordt uitgevoerd door één persoon die de gegevens beheert. Per gemeente per jaar gegevens analyseren/ besparingen in beeld brengen. Meerjarig verloop ook bijhouden.
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	Inkoopbeleid (neveneffect van gezamenlijke inkoop van energie en uitwerking kan gezien worden als duurzaam inkopen).
Mogelijke valkuilen	<ul style="list-style-type: none"> • Juiste Software is nog niet op tijd beschikbaar; • Problemen met de slimme meters en de installatie hiervan; • Niet alle gemeenten doen mee met het softwaresysteem, waardoor het aanstellen van een energiemanager duurder wordt; • Problemen (kinderziektes) in de werking van software en digitale meters. Slagingspercentage; 3 hoge slagingskans.
Achtergrond-informatie	www.pmeadviesbureau.nl (voorbeeld software)

Thema	Eigen gebouwen, voorzieningen, wagenpark, dienstreizen, woon-werkverkeer en inkoop	Datum	
Subthema(s)	Bestaande bouw	Auteur	
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>
Taakstelling	Energiebesparing van 2% per jaar	-	-

Project: Verbetering energielabels eigen gebouwen

Afdeling	Bouwen en Milieu		
Contactpersoon	G. Kerkhoff		
Telefoonnummer	0544-393 511	e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	Energiebesparing 2 % per jaar door verbetering van het energielabel van de gemeentelijke gebouwen.		
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • 80% van de gemeentelijke gebouwen is voorzien van een energielabel. • Gemeente Oost Gelre stelt het eigen ambitieniveau voor de energielabels vast. • Voor een aantal gemeentelijke gebouwen wordt in 2008/2009 een energieonderzoek uitgevoerd. Voor deze gebouwen wordt een verbeterplan opgesteld. • Deze verbeterplannen zijn uitgevoerd. 		
Doelgroep(en)	De gemeentelijke organisatie; de gebouwen beheerders, en de klimaatmedewerker.		
Project-aanpak	<p>Regionaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2008 hebben de meeste gemeentelijke gebouwen een energielabel gekregen. Bij gebouwen waar veel winst te verwachten is, wordt vaak een uitgebreider energieonderzoek uitgevoerd. • Een verbeterplan opstellen a.h.v. deze energieonderzoeken en een duidelijk doel/ambitieniveau vastleggen, uitgedrukt in het energielabel. Bijvoorbeeld alle gemeentelijke gebouwen binnen 5 jaar naar een energielabelniveau van B of hoger (extern/regionaal) <p>Lokaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Besluitvorming over het ambitieniveau van de energielabels van de gebouwen; • Uitvoeren van het verbeterplan voor de energieprestatie van de gemeentelijke gebouwen; • Als de energielabels veranderen, deze aanpassen. De lijst van energielabels actueel houden. 		
Project-organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Klimaatcoördinator • Gebouwenbeheerders • Externe adviseur: schrijven verbeterplan (per gemeente met dezelfde regionale uitgangspunten) • Intergemeentelijk projectleider 		
Communicatie	Actuele lijst met stand van zaken van energielabels naar College communiceren (elke 2 jaar). Resultaten via reguliere communicatiekanalen naar buiten brengen.		
Planning	2008 en 2009 afronden energielabeling en onderzoeken 2009 en daarna; uitvoeren van energie-label-verbetering.		

Inspanning	<p>Interne uren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klimaatcoördinator; 50 uur per jaar (SLoK tijd)/ 200 uur/4 jaar • Gebouwenbeheerders; 80 uur per jaar 320 uur/ 4 jaar <p>Externe uren (door gemeenten gezamenlijk te financieren):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Externe adviseur; 100 uur/ 4 jaar • Intergemeentelijke projectleider ; 80 uur/4 jaar
Projectkosten	<p>Interne kosten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Klimaatcoördinator ; 200 uur /€70 p.u. = € 14.000.- • Gebouwenbeheerders; 320 uur /€70 p.u.; € 22.400.- <p>Externe kosten (door gemeenten gezamenlijk te financieren):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Externe adviseur; 100 uur = € 8.000.- • Intergemeentelijke projectleider 80 uur = € 8.000.-
Financiering	<p>Financieringsbronnen SLoK en gemeente; Financiering SLoK; Uren van klimaatcoördinator, externe adviseur, intergemeentelijk projectleider Financiering Gemeente; uren gebouwenbeheerder, uitvoeringskosten van verbeterplannen (Kosten van uitvoering zijn niet subsidiabel, dit betalen uit reguliere onderhoudsposten).</p>
Effectmeting	<p>Actueel houden van lijst met energielabels. Energierkening van gebouwen (energiemanager)</p>
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	<p>EPBD; wettelijke verplichting om een energielabel op te hangen bij publieke gebouwen >1.000 m² Verplichting om bij verkoop of verhuur een transactie) een energielabel te overhandigen)</p>
Mogelijke valkuilen	<p>Kosten energiebesparende maatregelen; dekking in reguliere onderhoudsposten is niet perse voldoende (per situatie het budget veiligstellen).</p> <p><u>Slagingspercentage</u>; 3 hoge slagingskans.</p>
Achtergrond-informatie	<p>Website; VROM, SenterNovem ed.</p>

Thema	Eigen gebouwen, voorzieningen, wagenpark, dienstreizen, woon-werkverkeer en inkoop	Datum	
Subthema(s)	Bestaande bouw Infrastructurele voorzieningen	Auteur	
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>
Taakstelling			100 % opwekking en/ of inkoop van duurzame energie (energieneutraal)

Project: Inkoop groene energie

Afdeling	Bouwen en Milieu		
Contactpersoon	G. Kerkhoff		
Telefoonnummer	0544-393 511	e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	100 % opwekking en/ of inkoop van duurzame energie (energieneutraal).		
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • Continuering met inkoop 100% groene energie. • Differentiatie groene stroom; criteria voor groene energie ontwikkelen zodat een bewuste keuze gemaakt kan worden voor de soort van groene energie (wind-, water-, bio-, zonne-energie) • Aanscherping criteria voor groene energie. 		
Doelgroep(en)	De gemeentelijke organisatie; de inkopers, klimaatmedewerker en gebouwen-beheerders.		
Project-aanpak	<p>Regionaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • De energie van de regio wordt gezamenlijk ingekocht per 1-1-2008. • Het inkoopcriterium is 100% groene energie geweest, deze situatie continueren bij een nieuwe aanbestedingsronde. • Onderzoeken of criteria aangescherpt kunnen worden; onderscheid maken tussen herkomst groene stroom; bio-, wind-, water-. Indien er een voorkeur vanuit klimaat is, dan criteria voor deze energievorm bij nieuwe aanbestedingen meenemen. <p>Lokaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Groene energie als ook aanvullende energiecriteria vastleggen in inkoopbeleid van de gemeente. 		
Project-organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • De groep inkopers uit de regio verzorgen de energieinkoop en leggen de criteria vast. • Vanuit het Samenwerkingsverband Klimaat zal één trekker het proces volgen. • Per gemeente zijn de inkoper en de klimaatcoördinator betrokken. • Samenwerken met energiemanager om een bewuste keuze te maken voor de het soort van groene energie (eventueel deze vraag met deze externe partij onderzoeken). 		
Communicatie	Resultaten via reguliere communicatiekanalen naar buiten brengen.		
Planning	2008 – 2012 Aansluiten bij nieuwe aanbestedingsronde elektriciteit.		
Inspanning	<p>Interne uren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trekker uit Samenwerkingsverband Klimaat: 80 uur in 4 jaar; • Overige klimaatcoördinatoren: 20 uur in 4 jaar; • Gemeentelijk inkoper: 20 uur; <p>Externe uren (door gemeenten gezamenlijk te financieren):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intergemeentelijke projectleider 40 uur in 4 jaar; • Inbreng externe adviseur 40 uur in 4 jaar. 		

Projectkosten	<p>Interne kosten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trekker uit Samenwerkingsverband Klimaat; € 5.600.- • Gemeentelijk inkoper: 20 uur € 1.400.- <p>Externe kosten (door gemeenten gezamenlijk te financieren):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intergemeentelijk projectleider 40 uur in 4 jaar. € 4.000.- • Externe adviseur 40 uur in 4 jaar € 4.000.-
Financiering	<p>Financieringsbronnen SLoK en gemeente;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Financiering SLoK: uren klimaatcoördinator en externe inbreng (intergemeentelijk projectleider en externe adviseur). • Financiering gemeente: uren gemeentelijk inkoper, meerkosten voor groene stroom financieren uit reguliere elektriciteitsbudgetten.
Effectmeting	<ul style="list-style-type: none"> • Contract afname elektriciteitsverbruik. • Criteria voor groene stroom in inkoopnota/ beleid van de gemeente opgenomen. • Onderzoeksgegevens over de verschillende soorten groene stroom zijn beschikbaar, evenals gemeentelijke voorkeur
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	<ul style="list-style-type: none"> • Inkoopbeleid (duurzaam inkopen). • Europese aanbestedingsregels
Mogelijke valkuilen	<p>Te weinig draagvlak voor een duurdere, maar duurzamere, energie.</p> <p><u>Slagingspercentage; 3 hoge slagingskans</u></p>
Achtergrond-informatie	<p>SenterNovem /duurzaam inkopen</p>

Thema	Eigen gebouwen, voorzieningen, wagenpark, dienstreizen, woon-werkverkeer en inkoop	Datum	22-05-2008
Subthema(s)	Gemeentelijk wagenpark, dienstreizen en woon-werkverkeer	Auteur	CH
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>
Taakstelling	5 % Besparing fossiele brandstoffen en/of inkoop duurzame brandstoffen		

2.2 Gemeentelijk wagenpark, dienstreizen en woon-werkverkeer

Project: duurzaam inkopen, duurzame mobiliteit

Afdeling	Bouwen en Milieu		
Contactpersoon	G. Kerkhoff		
Telefoonnummer	0544-393 511	e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	1. Energieprestatie van het gemeentelijk wagenpark is inzichtelijk gemaakt en verbeterd. 2. in de Achterhoek zijn ten minste twee aardgastankstations gevestigd.		
Resultaat	<p>Deelproject 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> Het duurzaam inkopen (criteria vastleggen) van het gemeentelijk wagenpark en duurzaam gebruik van brandstoffen gericht op het reduceren van emissies door het gemeentelijk wagenpark. <p>Deelproject 2:</p> <ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar inkoop van alternatieve brandstoffen in de regio in het kader van de overheid als 'launching customer' (een klant die een vraag creëert) (aardgas, biobrandstof); Indien kansen zich voordoen, overgaan op de inkoop van alternatieve brandstoffen; Oprichting minimaal twee aardgastankstations voor aardgas (of biogas) Gemeente Doetinchem, Berkelland, Oost Gelre (o.a. RBT Laarberg, RBT Achterhoek) 		
Doelgroep(en)	Wagenparkbeheerders van de gemeente, inkopers van de gemeente, evt. ambtenaren van verkeer en vervoer, milieuwethouders		
Project-aanpak	<p>Aardgas zorgt voor een verlaging van de uitstoot van CO₂, stikstof en fijnstof. Bij alternatieve brandstoffen biedt aardgas geeft het meeste financiële voordeel; het wordt ook gezien als een toekomstige overgang/transitie naar het nog duurzamere bio-gas.</p> <p>Deelproject 1 Regionaal</p> <ul style="list-style-type: none"> Regionaal een onderzoek uitvoeren naar de energieprestatie en de mogelijkheden om over te gaan op alternatieve brandstoffen voor het gemeentelijk wagenpark. (De gemeente Doetinchem heeft al een scan laten uitvoeren, van deze resultaten kan gebruik worden gemaakt); <p>Lokaal</p> <ul style="list-style-type: none"> Het regionale onderzoek vertalen naar een actieplan per gemeente. Uitvoeren van dit actieplan. Bij vervanging van voertuigen de energieklassen neemenen als inkoopcriterium. 		

	<p>Deelproject 2 Een eerste tankstation komt eind 2008 in Doetinchem. Een tweede zoeklocatie is op de Laarberg, gemeente Berkelland/Oost Gelre. Daarnaast staat de regio open voor nog meer tankstations in de Achterhoekse gemeenten. De gemeenten vervullen een pro-actieve rol, onderhouden nauwe contacten met de provincie en pomphouders. Zij inventariseren welke pomphouders mogelijk in aanmerking komen voor aardgas en leggen zo nodig contact met deze ondernemers.</p>
Project-organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Een trekker uit het Samenwerkingsverband Klimaat. • Onderzoek laten uitvoeren naar het gemeentelijk wagenpark door een externe partij. • Per gemeente: de inkopers, de wagenparkbeheerders en de klimaatcoördinatoren. • Aansluiting bij provinciale initiatieven. • Pomphouders
Communicatie	Resultaten via reguliere perskanalen naar buiten brengen.
Planning	<ul style="list-style-type: none"> • 2009; onderzoek naar stand van zaken en kansen gemeentelijk wagenpark uitvoeren • 2009-2010: opening tweede tankstations op de Laarberg • 2010: actieplannen gereed en uitvoeren
Inspanning	<p>Deelproject 1 Intern</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wagenparkbeheerder; 40 uur • Per gemeente klimaatcoördinator; 40 uur in 4 jaar. • Regionale trekker uit groep klimaatcoördinatoren; 80 uur in 4 jaar; • Inkoper 40 uur in vier jaar. <p>Extern (door gemeenten gezamenlijk te financieren)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Extern onderzoeker (wagenparkbeheer); 300 uur • Intergemeentelijk projectleider; 80 uur <p>Deelproject 2 Intern</p> <ul style="list-style-type: none"> • klimaatcoördinator: voor gemeenten die in aanmerking komen: 50 uur over 4 jaar (Berkelland) • regionale trekker: 80 uur in vier jaar, zie boven (binnen dezelfde 80 uur) <p>Extern (door gemeenten gezamenlijk te financieren)</p> <ul style="list-style-type: none"> • provincie: inzet in het kader van de fuel switch campagne (eigen uren), informeren/enthousiasmeren pomphouders
Projectkosten	<p>Interne kosten(1 + 2):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wagenparkbeheerder; € 2.800.- • Per gemeente klimaatcoördinator; (€ 2.800.-) • Berkelland extra € 3.500.- • Regionale trekker uit groep klimaatcoördinatoren; € 5.600.- • Inkoper € 2.800.- <p>Externe kosten (door gemeenten gezamenlijk te financieren):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Extern onderzoeker (wagenparkbeheer); € 30.000.- • Intergemeentelijk projectleider; € 8.000.- • Provincie: projectkosten niet in te schatten; • Vanuit Regiocontract is € 100.000.- beschikbaar gesteld per aardgastankstation (max. 2 stations).
Financiering	<p>Financieringsbronnen; gemeente, SLoK, Provincie, Regiocontract Financiering Gemeenten; Uren betrokken ambtenaren Financiering SLoK; voor onderzoek en actieplan Financiering; Regiocontract-- aardgastankstations Financiering; Provincie Gelderland --Provincie Gelderland heeft subsidie toegezegd (€ 100.000.-) voor de realisering van twee aardgastankstations. En acties die voortkomen uit Fuel Switch bekostigen uit eigen budget van Fuel Switch. Financiering extern; Bedrijfsleven bekostigt de ombouw van het tankstation</p>

Effectmeting	<ul style="list-style-type: none"> • Vermelding in inkoopcriteria. • Monitoring brandstofgebruik van het gemeentelijke wagenpark. • Aantal gerealiseerde aardgas/biogastankstations in de regio.
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	<ul style="list-style-type: none"> • Aansluiten bij fuel switch (provincie Gelderland). Wagenparkbeheerders worden in dit programma benaderd om te gaan rijden op aardgas of andere schonere, niet fossiele brandstoffen. • Regiocontract/programma Klimaat & Leefomgeving • Coalitieakkoord provincie Gelderland; voldoen aan fijn stof en stikstofoxiden norm van EU. • Duurzaam inkopen/SenterNovem (criteria)
Mogelijke valkuilen	<ul style="list-style-type: none"> • Opening aardgastankstations stagneert. • Grote afhankelijkheid van de markt <p>Slagingspercentage 2 (gemiddeld)/3 (hoog). De komst van een tweede tankstation is afhankelijk van initiatieven vanuit de markt.</p>
Achtergrond-informatie	<p>SenterNovem –duurzaam inkopen/duurzame mobiliteit Provincie Gelderland www.fuelswitch.nl www.senternovem.nl / wagenpark- energietransitie</p>

2.3 Openbare verlichting en installaties

Thema	Eigen gebouwen, voorzieningen, wagenpark, dienstreizen, woon-werkverkeer en inkoop	Datum	
Subthema(s)	Infrastructurele voorzieningen	Auteur	
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>
Taakstelling	Energiebesparing 2% per jaar		

Project: Openbare verlichting en installaties

Afdeling	Bouwen en Milieu		
Contactpersoon	G. Kerkhoff		
Telefoonnummer	0544-393 511	e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	Verbetering van de (energetische) kwaliteit van de Openbare Verlichting (OV) en andere installaties in de grond- weg- en waterbouw.		
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> Energiebesparingskansen van openbare verlichting en installaties zijn in kaart gebracht en verankerd in verbeterplannen. Via een benchmark is van iedere gemeente de voortgang hiervan bekend. Daar waar wenselijk wordt de Achterhoek zo donker mogelijk gehouden of gemaakt. Nieuwe ontwikkelingen in openbare verlichting en installaties worden meegenomen in verbeterplannen. 		
Doelgroep(en)	Medewerkers Openbare Werken		
Project-aanpak	<p>Regionaal</p> <ul style="list-style-type: none"> Energiebesparingskansen van openbare verlichting en installaties in kaart brengen. Verbeteringen in OV en installaties tussen gemeenten benchmarken. Resultaat van benchmark communiceren naar betrokken afdeling, bestuur en extern. Donkertebeleid van de provincie betrekken bij de verbeteringen in OV. Ontwikkelingen in OV en installaties actief volgen. <p>Lokaal</p> <ul style="list-style-type: none"> Verbeterplan opstellen n.a.v. inventarisatie en dit plan uitvoeren 		
Project-organisatie	<p>Trekker is de intergemeentelijk projectleider. Een klimaatcoördinator is trekker vanuit het Samenwerkingsverband Klimaat. De overige klimaatcoördinatoren zetten samen met de intergemeentelijk projectleider zaken in de gemeente uit. Overleg met medewerkers Openbare Werken.</p> <p>Overige partners in het project zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> Medewerkers Openbare Werken Leidinggevende Openbare Werken Portefeuillehouder Openbare Werken Provincie Gelderland SenterNovem 		
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> Overleg medewerkers Openbare Werken Benchmark in- en extern communiceren 		
Planning	2009 tot eind 2012		

Inspanning	<p>Interne uren:</p> <ul style="list-style-type: none"> Trekker klimaatcoördinator: 60 uur in vier jaar Overige klimaatcoördinatoren: 40 uur in vier jaar per gemeente Medewerkers Openbare Werken: 20 uur <p>Externe uren (door gemeenten gezamenlijk te financieren):</p> <ul style="list-style-type: none"> Adviseur: 200 uur in vier jaar Intergemeentelijk projectleider: 20 uur per jaar x 4 jaar = 80 uur
Projectkosten	<p>Interne kosten:</p> <ul style="list-style-type: none"> Trekker klimaatcoördinator: € 4.200.- Overige klimaatcoördinatoren: € 2.800.- Medewerkers openbare werken: € 1.400.- <p>Externe kosten (door gemeenten gezamenlijk te financieren):</p> <ul style="list-style-type: none"> Adviseur: € 20.000.- Inhuur intergemeentelijk projectleider: 80 uur x 100,- per uur = € 8.000.-
Financiering	SLoK: uren klimaatcoördinatoren, inhuur intergemeentelijk projectleider Gemeenten: overige ambtelijke uren
Effectmeting	Benchmark
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	Openbaar Verlichtingsplan Afdelingsplan Openbare Werken
Mogelijke valkuilen	Onvoldoende draagvlak bij Openbare Werken Onvoldoende draagvlak bij bestuur Onvoldoende budget voor duurzame investeringen
Achtergrond-informatie	Slagingspercentage: 2 gemiddeld

3. Thema Woningen

Thema	Woningen - utiliteitsgebouwen		Datum	
Subthema(s)	Handhaving EPC		Auteur	
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>	
Taakstelling	Toetsing van EPC-berekeningen en toezicht op de EPN op de bouwplaats bij 40% van de bouwvergunningen voor woningen en utiliteitsgebouwen			

3.1 Handhaving EPC

Project: handhaving EPC (woningen en utiliteitsgebouwen)

Afdeling	Bouwen en Milieu		
Contactpersoon	G. Kerkhoff		
Telefoonnummer	0544-393 511	e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> Het toetsen van Energie Prestatie Coëfficiënt (EPC) en het handhaven van deze normen op locatie is een structureel onderdeel van de werkzaamheden van de ambtenaren Bouw- en Woningtoezicht. Zij beschikken hiervoor over voldoende kennis en inzicht en de methode is praktisch werkbaar. De EPC van alle nieuwbouwprojecten in de gemeente worden gemonitord om de kwaliteit van de EPC toetsing en handhaving te verhogen. 		
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> Er is een praktische werkwijze ontwikkeld voor vergunningverleners en handhaving om de EPC-toetsing mee te nemen in het werkproces. Bouwvergunning aanvragen worden adequaat getoetst op de EPC. Tijdens reguliere bouwcontroles worden EPC-aspecten meegenomen. Vergunningverleners en handhavers hebben voldoende kennis en instrumenten om EPC-berekeningen te kunnen toetsen en de EPN te kunnen controleren op de bouwplaats. Overzicht met alle gerealiseerde nieuwbouw projecten met berekende EPC en aandachtspunten. Inzicht in sturingsfactoren voor lagere EPC. <p>Neveneffect: Striktere toetsing en handhaving van de EPC/EPN zorgt ook voor een preventieve werking naar aannemers en bouwbedrijven. EPC berekeningen zullen na verloop van tijd dan ook beter zijn.</p>		
Doelgroep(en)	<ul style="list-style-type: none"> Medewerkers Bouw- en Woningtoezicht; Projectontwikkelaars, corporaties; Architecten, aannemers, bouwbedrijven en installateurs; Particuliere bouwers. 		

Project-aanpak	<p>Regionaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Enthousiasmerende bijeenkomst organiseren voor teamleiders vergunningverlening/handhaving om aanpak toe te lichten, inzicht te krijgen in gewenste informatie en draagvlak voor vervolg te verwerven aansluiting bij Doetinchemse ervaringen uit pilot voor handhaving van milieutaken • Regionale checklist opstellen voor toetsing en controle; • Regionale opleiding organiseren voor bouwvergunningverleners en bouwhandhavers, als vervolg op de eerder gevolgde cursussen van SenterNovem. Ook deze laatste cursus kan nog gevolgd worden; • Regelmatig persoonlijke begeleiding door extern adviseur op de werkvloer; • Voorlichting aan bouwende partijen over nieuwe regionale aanpak; • Instrument ontwikkelen om EPC van de gebouwde woningen bij te houden. Liefst in reguliere programma (zie ook project duurzame woningbouwprojecten); • Inzicht in sturingsfactoren voor lagere EPC (evt. pilot project opstarten); • Na verloop van tijd tussen gemeenten onderling een uitwisselingsbijeenkomst organiseren. <p>Lokaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Project inbrengen in afdelingsplannen/jaarplannen, handhavingsprogramma, BWT beleidsplan; • Afspraken maken hoe EPC/EPN getoetst en gecontroleerd gaat worden. Bestuurlijk laten vaststellen; • EPC berekening digitaal laten aanleveren.
Project-organisatie	<p>Trekker is een extern projectleider, die wordt aangestuurd door één van de klimaatcoördinatoren van de regio gemeenten. Projectleider zet veel van de zaken uit de projectaanpak in samenspraak met alle klimaatcoördinatoren van de regio gemeenten in gang. De klimaatcoördinatoren zijn het aanspreekpunt voor medewerkers en organisaties (aannemers, corporaties) binnen de gemeente. Een extern adviseur verzorgt de voorlichting aan aannemers en architecten en de opleiding voor medewerkers BWT.</p> <p>Overige partners in het project zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers BWT; • Leidinggevende BWT; • Portefeuillehouder BWT; • Provincie Gelderland; • SenterNovem.
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Overleg medewerkers BWT; • Cursus EPC toetsen en EPN controleren; • Voorlichting architecten e.d. over aanpak.
Planning	2009 tot eind 2012
Inspanning	<p>Interne uren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trekker klimaatcoördinator: 30 uur per jaar x 4 jaar = 120 uur • Overige klimaatcoördinatoren: 20 uur per jaar x 4 jaar = 80 uur • Medewerkers BWT: 75 uur <p>Externe uren (door gemeenten gezamenlijk te financieren):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intergemeentelijk projectleider: 40 uur per jaar x 4 jaar = 160 uur • Externe adviseur/trainer: 150 uur per jaar x 4 jaar = 600 uur
Projectkosten	<p>Interne kosten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Trekker klimaatcoördinator: € 8.400.- - Overige klimaatcoördinatoren: € 5.600.- - Medewerkers BWT: € 5.250.- <p>Externe kosten (door gemeenten gezamenlijk te financieren):</p> <ul style="list-style-type: none"> - intergemeentelijk projectleider: € 16.000.- - Externe adviseur/trainer: € 50.000.- - Ontwikkelen database EPC: € 5.000.- (ook onderdeel project duurzame woningprojecten)

Financiering	SLoK: uren klimaatcoördinatoren, uren medewerkers BWT, externe adviseur/trainer, intergemeentelijk projectleider, ontwikkeling database EPC Gemeenten:
Effectmeting	M.b.v. eigen ontwikkelde instrument wordt bijgehouden met welke EPC woningen worden gebouwd.
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	Bouwbesluit 2003 Afdelingsplan Bouwen & Milieu Handhavingsprogramma gemeente
Mogelijke valkuilen	Onvoldoende draagvlak bij medewerkers BWT Onvoldoende draagvlak bij bestuur Slagingspercentage: 2 (middel)
Achtergrond-informatie	

Thema	Woningen		Datum	
Subthema(s)	Nieuwbouw		Auteur	
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>	
Taakstelling	Realiseren van woningbouw met een 10% verscherpte EPC			

3.2 Nieuwbouw

Project: Duurzame (woning)bouwprojecten

Afdeling	Bouwen en Milieu			
Contactpersoon	G. Kerkhoff			
Telefoonnummer	0544-393 511	e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl	
Doelstelling	Verbeteren van de energetische kwaliteit van nieuw te bouwen woningen door het realiseren van woningen met <u>minimaal een 10% verscherpte EPC en streven naar een hogere EPC verscherping.</u>			
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> In de Achterhoek worden op relatief kleine schaal veel nieuwe woningen gebouwd. Voor al deze locaties streven wij naar een 10% scherpere EPC. Daar waar mogelijk zullen wij ons extra inspannen om nog energiezuiniger woningen te realiseren; In volkshuisvestingsbeleid is aandacht voor de energetische prestaties; Bouwpartijen zijn bekend met gemeentelijk streven naar verlaagde EPC en hoe zij daaraan kunnen voldoen; Bekend is hoeveel woningen met een lagere EPC zijn gebouwd. In de Achterhoek is één gebouw klimaatbestendig gebouwd of verbouwd (Regiocontract). Dit is bij voorkeur een gebouw van een organisatie die leeft van (gemeente)subsidies. 			
Doelgroep(en)	<ul style="list-style-type: none"> Medewerkers RO afdeling Medewerkers Bouw- en woningtoezicht Portefeuillehouder RO/Milieu Projectontwikkelaars en corporaties Architecten, aannemers, bouwbedrijven en installateurs Vrije kavelkopers 			
Project-aanpak	<p>Dit project bestaat uit twee delen. Het deelproject 2 betreft de verplichting vanuit het Regiocontract.</p> <p><u>Deelproject 1:</u> Regionaal</p> <ul style="list-style-type: none"> Uitzoeken wat de mogelijkheden zijn in het bestemmingsplan om duurzaamheid te verankeren (bijvoorbeeld duurzaamheids paragraaf in bestemmingsplan opnemen); Nieuwbouwprojecten in de regio in kaart brengen met samen met de provincie bepalen welke inspanning voor duurzaamheid wenselijk is; Extern adviseur inzetten die in pilot projecten actief gaat adviseren over duurzaamheid tot en met de uitvoering van het project; Cursus onderhandelen met ontwikkelaars en corporaties voor coördinatoren klimaat en voor projectleiders/medewerkers RO; Voorlichting voor architecten, aannemers, bouwbedrijven en installateurs over duurzame woningbouw en over project nul-energiewoning (in combinatie met voorlichting in project bestaande woningbouw en handhaving EPC); Instrument ontwikkelen om EPC van de gebouwde woningen bij te houden. Liefst in reguliere programma (zie ook project handhaving EPC). 			

	<p>Lokaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opnemen in RO/milieutoets; • In volkshuisvestingsbeleid energetische prestatie opnemen voor nieuwbouw woningen. <p>Deelproject 2: Regionaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen criteria voor klimaatbestendig (ver)bouwen van een gebouw; • Het vinden van mogelijke partijen die klimaatbestendig willen (ver)bouwen; • Het verspreiden van de opgedane kennis en ervaring. <p>Lokaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het begeleiden van de partij(en) die klimaatbestendig (ver)bouwt
Project-organisatie	<p>Voor beide deelprojecten geldt: Trekker is een extern projectleider, die wordt aangestuurd door één van de klimaatcoördinatoren van de regio gemeenten. Projectleider zet veel van de zaken uit de projectaanpak in samenspraak met alle klimaatcoördinatoren van de regio gemeenten in gang. De klimaatcoördinatoren zijn het aanspreekpunt voor medewerkers en organisaties (aannemers, corporaties) binnen de gemeente. Een extern adviseur verzorgt de adviezen naar particulieren, de voorlichting aan aannemers en architecten en de cursus onderhandelen voor klimaatcoördinatoren en RO medewerkers.</p> <p>Voor deelproject 2 (Regiocontract) is de Regio Achterhoek de betaal- en beheersautoriteit die de subsidiekriteria vaststelt. De subsidie moet tevens bij de Regio Achterhoek worden ingediend.</p> <p>Overige partners in het project zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers RO • Portefeuillehouder RO/Milieu • Woningcorporaties • Bouwend Nederland regio Oost • Provincie Gelderland, energieconsulent • SenterNovem • Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Overleg medewerkers RO • Overleg projectontwikkelaars, corporaties, architecten, aannemers, bouwbedrijven. • Cursus onderhandelen klimaatcoördinatoren en medewerkers RO • Voorlichting particuliere kavelkopers • Voorlichting architecten, aannemers, bouwbedrijven en installateurs
Planning	Eind 2008 tot eind 2012
Inspanning	<p>Deelproject 1: Interne uren: Trekken klimaatcoördinator; 50 uur per jaar x 4 jaar = 200 uur Overige klimaatcoördinatoren; 40 uur per jaar x 4 jaar = 160 uur RO medewerkers; 40 uur per jaar x 4 jaar = 160 uur Medewerkers volkshuisvesting; 8 uur</p> <p>Externe uren (door gemeenten gezamenlijk te financieren): Intergemeentelijk projectleider; 70 uur per jaar x 4 jaar = 280 uur Extern adviseur; 150 uur per jaar x 4 jaar = 600 uur</p> <p>Deelproject 2, aanvullend op deelproject 1:</p> <p>Interne uren: trekkende klimaatcoördinator: 20 uur per jaar x 4 jaar = 80 uur, verdeeld over twee gemeenten overige klimaatcoördinatoren: 10 uur per jaar x 4 jaar = 40 uur Externe uren (door gemeenten gezamenlijk te financieren): Intergemeentelijk projectleider: 30 uur per jaar x 4 = 120 uur.</p>
Projectkosten	<p>Interne kosten: Trekken klimaatcoördinator € 14.000.- Overige klimaatcoördinatoren € 11.200.- RO medewerkers; € 11.200.-</p>

	Medewerkers volkshuisvesting; € 560.- Externe kosten (door gemeenten gezamenlijk te financieren): Inhuur intergemeentelijk projectleider € 40.000.- Inhuur extern adviseur € 42.000.- Ontwikkelen database EPC; zie kosten project handhaving
Financiering	SLoK: uren klimaatcoördinator, externe kosten Gemeente: ambtelijke uren
Effectmeting	M.b.v. eigen ontwikkeld instrument wordt bijgehouden met welke EPC woningen worden gebouwd.
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	Bestemmingsplan, RO planning
Mogelijke valkuilen	Onvoldoende draagvlak zowel intern als bij externe partijen Slagingspercentage: 2 (middel)
Achtergrond-informatie	

Thema	Woningen		Datum	
Subthema(s)	Nul-energiewoningen		Auteur	
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>	
Taakstelling			Op meerdere plaatsen in de regio Achterhoek 150 nulwoningen realiseren	

Project: Nul-energiewoningen

Afdeling	Bouwen en Milieu		
Contactpersoon	G. Kerkhoff		
Telefoonnummer	0544-393 511	e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	Realiseren van energieneutrale woningen.		
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> Op meerdere plaatsen in de Achterhoek nulwoningen realiseren (streefcijfer 150 woningen) zodat een bepaald bouwvolume ontstaat. Door de opschaling wordt het concept interessant voor bedrijven om te participeren. Geschikte locatie binnen de gemeente Oost Gelre is de Woerd te Groenlo (43 woningen). <p>Het resultaat is drieledig;</p> <ul style="list-style-type: none"> realisatie van nulwoningen in de gemeente kennisontwikkeling bevorderen over nulwoningen realisatie van ketens van bouwbedrijven voor nulwoningen 		
Doelgroep(en)	Wethouders ruimtelijke ordening, woningbouwcoöperaties, afdeling Ruimtelijke Ordening op gemeente, gemeentelijke klimaatcoördinatoren, taakveld bouwen bij gemeente, gemeentelijke inkopers, kennisinstellingen, ACT (Achterhoekse Centrum voor Technologie)		
Project-aanpak	<p>Op dit moment spelen verschillende initiatieven op het gebied van nulwoningen. Vanuit de Achterhoekse gemeenten willen we hierop aansluiten en zo nodig, zelf initiatieven ontplooiën. De volgende aanpak staan we voor:</p> <p>Regionaal</p> <ul style="list-style-type: none"> Overleggen met Provincie Gelderland naar mogelijkheden voor deelname aan Woonpark Gelderland. Aanvraag indienen om mee te doen met het Woonpark Gelderland (realisatie van 4 energieneutrale wijken in Gelderland, waarvan één in de Achterhoek welke in samenwerking tussen de gemeenten Doetinchem, Montferland, Oost Gelre en Oude IJsselstreek wordt gerealiseerd) Samenwerken met het Kennisplatform nulwoning.nl en ACT. Hierin vinden bedrijven en kennisinstellingen elkaar. Woningbouwcorporaties interesseren voor het concept van nulwoningen. Evt. innovatief aanbesteden meenemen (ruimte creëren voor innovatieve ontwikkelingen; deelname regionale bedrijven bij nulwoningen) en kennisontwikkeling openstellen. Op verschillende plaatsen kunnen verschillende technieken als pilot gebruikt worden. Deze technieken vergelijken en evalueren. Publiciteitscampagne opstellen en uitvoeren. Extern adviseur aanstellen die bovenstaande activiteiten uitvoert. <p>Lokaal</p> <ul style="list-style-type: none"> Bestuurlijk draagvlak creëren. Bouwlocaties in verschillende gemeenten aanwijzen (vastleggen). Ontwikkeling bouwlocaties op gemeenteniveau zoals reguliere bouwlocaties. 		

Project-organisatie	<ul style="list-style-type: none"> • Twee trekkers uit de regionale groep klimaatgemeenten. • Een externe adviseur als projectcoördinator; • Provincie Gelderland (Woonpark Gelderland) • Diverse partijen die meedoen in de realisatie; woningbouwcoöperatie, ACT (Achterhoek Centrum voor Technologie), Forum Nulwoning.nl, kennisinstituten, bouwende partijen ed. • Per deelnemende gemeente; de inkoopers, de RO en bouw ambtenaren en de klimaatcoördinatoren.
Communicatie	Nader uitwerken; communicatie en publiciteit is een belangrijk onderdeel van dit project (verspreiding van kennis en resultaten).
Planning	<ul style="list-style-type: none"> • 2008 eerste contacten met de provincie Gelderland, ACT, forum nul woning, woningbouw coöperatie e.d. • 2008 aanvraag Woonpark Gelderland • 2009 start project en aanstellen projectcoördinator • 2009 en verder.... Uitvoering project
Inspanning	<p>Nog niet geheel duidelijk, maar het gaat om een forse inspanning wanneer daadwerkelijk nulwoningen gebouwd gaan worden. Vele externe partijen zullen bij uitvoering van het project betrokken zijn.</p> <p>Interne uren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Twee trekkende klimaatcoördinatoren: 200 uur • Overige klimaatcoördinatoren: 50 uur in vier jaar <p>Externe uren (door gemeenten gezamenlijk te financieren):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intergemeentelijke projectleider; 100 uur • Adviseur woonpark Gelderland; geschat op 400 uur per jaar/ 1600 uur. Kosten komen voor rekening van de provincie.
Projectkosten	<p>Interne kosten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Twee trekkende klimaatcoördinatoren ; € 14.000.- • Overige klimaatcoördinatoren: € 3.500.- per gemeente <p>Externe kosten (door gemeenten gezamenlijk te financieren):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intergemeentelijk projectleider; € 10.000.- • Adviseur woonpark Gelderland; geschat op 400 uur per jaar/ 1.600 uur. Kosten komen voor rekening van de provincie.
Financiering	Financieringsbronnen provincie gelderland, SLoK, gemeenten; Financiering provincie: deelname Woonpark Gelderland, deels kosten de adviseur Financiering gemeente; Gemeentelijke ambtenaren; Financiering SLoK; Gemeentelijke klimaatcoördinatoren, intergemeentelijk projectleider
Effectmeting	Realisatie van of begin van de realisatie van energieneutrale woningen.
Gerelateerd beleid, mogelijke toekomstige effecten	Provincie Gelderland ; Woonpark Gelderland, Contouren nota Landelijk; Nieuwe energie voor het klimaat; werkprogramma schoon en zuinig
Mogelijke valkuilen	<p>Deelname aan Woonpark Gelderland gaat niet door (aanvraag wordt niet gehonoreerd). Onvoldoende bestuurlijk draagvlak.</p> <p><u>Slagingspercentage; 2 matig (afhankelijkheid van markt, bouwende partijen)</u></p> <p>.</p>
Achtergrond-informatie	Provincie Gelderland ACT www.Kennisnetwerk nulwoningen.nl (o.a Hogeschool IJsselland) SenterNovem

Thema	Woningen	Datum	01-03-2008
Subthema(s)	Klimaat Adaptatie	Auteur	initialen
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>
Taakstelling	In alle 8 gemeenten van de Achterhoek een koeltepark realiseren in dicht bebouwde woonwijken		

Project: Koelteparken

Afdeling	Bouwen en Milieu
Contactpersoon	G. Kerkhoff
Telefoonnummer	0544-393 511
e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	Een plek in de openbare ruimte creëren waar burgers verkoeling kunnen zoeken tijdens warme perioden.
Resultaat	In alle 8 gemeenten van de Achterhoek is een koeltepark gerealiseerd.
Doelgroep(en)	<ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers REO en RB (civiel) • Portefeuillehouder RO en RB • Projectontwikkelaars en corporaties • Burgers
Project-aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Gezamenlijk bepalen wat de definitie van een koeltepark is. De subsidiekriteria voor koelteparken laten vaststellen door de Regio Achterhoek. Bij de Regio kan tevens subsidie worden aangevraagd. • Overleg medewerkers REO en RB over hoe en waarom koelteparken • Inventarisatie waar mogelijk geschikte locaties voor koelteparken zijn • Koeltepark opnemen als eis in stedenbouwkundigplannen indien in nieuwbouwproject mogelijkheden zijn. Indien in bestaande omgeving wordt gezocht opnemen in 'groenplan'? • Overleg met medewerkers RB over ontwerp koeltepark • Publiciteit bij opening koeltepark
Project-organisatie	<p>Projectleider trekt definitiefase. Vervolgens bekijkt de klimaatcoördinator samen met medewerkers REO en RB wat de beste mogelijkheid is voor het realiseren van een koeltepark. REO medewerkers nemen dit op in het programma van eisen voor het stedenbouwkundigplan of RB medewerkers in groenplan. Medewerkers RB werken ontwerp verder uit.</p> <p>Overige partners in het project zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Portefeuillehouders RO en RB • Corporaties en ontwikkelaars • Provincie Gelderland
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Overleg medewerkers en portefeuillehouders REO en RB • Overleg ontwikkelaars en corporaties • Publiciteit bij opening koeltepark
Planning	2009 tot eind 2012

Inspanning	<p>Interne uren: Klimaatcoördinator: 10 uur Medewerkers ReO: 5 uur Medewerkers Ruimtelijk Beheer: 20 uur medewerkers Communicatie: 5 uur</p> <p>Externe uren (door gemeenten gezamenlijk te financieren): intergemeentelijk projectleider; 20 uur</p>
Projectkosten	<p>Interne kosten: Ambtelijke uren; 285 uur x 70,- per uur = € 19.950.-</p> <p>Externe kosten (door gemeenten gezamenlijk te financieren): interngemeentelijk projectleider: € 2.000.- Provinciale bijdrage aan realisatie: €12.500.- per gemeente</p>
Financiering	Provincie: Regiocontract Gemeenten: overige kosten voor de aanleg van de koelteparken
Effectmeting	Aantal gerealiseerde koelteparken
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	Groenstructuurplan
Mogelijke valkuilen	Slagingspercentage: 3 (hoog)
Achtergrond-informatie	

3.3 Bestaande woningvoorraad

Thema	Woningen			Datum	
Subthema(s)	Bestaande woningvoorraad			Auteur	
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>		
Taakstelling	Verbeteren van de energetische kwaliteit van de woningvoorraad, uitgedrukt in het Energielabel, met gemiddeld 1% per jaar				

Project: Duurzaamheid in de bestaande woningvoorraad

Afdeling	Bouwen en Milieu		
Contactpersoon	G. Kerkhoff		
Telefoonnummer	0544-393 511	e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	Bouwende partijen en particulieren stimuleren om de energieprestatie van bestaande woningen te verbeteren.		
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • Een subsidieregeling opzetten waarmee maatregelen voor particuliere woningbezitters uitgevoerd kunnen worden. • Energiedoelstelling opgenomen in gemeentelijk volkshuisvestingsbeleid • Afspraken met corporaties over verbetering van de voorraad opgenomen in reguliere afspraken. • Afspraken gemaakt met intermediairen (makelaars e.d.). • Architecten, aannemers, bouwbedrijven en installateurs zijn voorgelicht. 		
Doelgroep(en)	<ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers Bouw- en Woningtoezicht • Woningcorporaties • Makelaars, hypotheekadviseurs, Nederlandse Vereniging van Makelaars • Architecten, aannemers, bouwbedrijven en installateurs • Particuliere woningbezitters 		
Project-aanpak	<p>Regionaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Inventarisatie maken van de energetische kwaliteit in de bestaande woningvoorraad. • Voorlichting aan intermediairen (makelaars, hypotheekadviseurs, architecten, aannemers, bouwbedrijven en installateurs) over duurzame woningbouw. Deze voorlichting persoonsgericht na enige tijd herhalen (mogelijk combineren met voorlichting uit projecten handhaving en duurzame woningbouw). • Onderzoeken of een subsidieregeling voor duurzame maatregelen voor particuliere woningbezitters opgezet kan worden. Indien positief, dan regeling opzetten. • Landelijke actie 'Meer-met-minder' en ontwikkelingen bij provincie volgen. • Aansluiten bij landelijke ontwikkelingen in het meenemen van waardering energie in de OZB. <p>Lokaal</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energiedoelstellingen opnemen in gemeentelijk volkshuisvestingsbeleid. • Energieprestatie-afspraken met woningcorporaties, als onderdeel van de reguliere prestatieafspraken maken. 		

Project-organisatie	<p>Trekker is een intergemeentelijk projectleider, die wordt aangestuurd door een van de klimaatcoördinatoren van de regio gemeenten. Projectleider zorgt dat de zaken uit de projectaanpak in samenspraak met alle klimaatcoördinatoren van de regio gemeenten ingang worden gezet en de basis in alle gemeenten gelijk is. De klimaatcoördinatoren zijn het aanspreekpunt voor medewerkers en organisaties (aannemers, corporaties) binnen de gemeente. Een extern adviseur verzorgt de voorlichting aan aannemers en architecten en zet de beoogde subsidieregeling op.</p> <p>Overige partners in het project zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medewerkers Volkshuisvesting • Medewerkers BWT • Corporaties • Portefeuillehouders Volkshuisvesting en BWT • Provincie Gelderland • SenterNovem
Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • Overleg medewerkers volkshuisvesting en BWT, portefeuillehouders. • Overleg intermediairen • Voorlichting architecten e.d.
Planning	2009 tot eind 2012
Inspanning	<p>Interne uren: Trekker klimaatcoördinator; 50 uur per jaar x 4 jaar = 200 uur Overige klimaatcoördinatoren; 40 uur per jaar x 4 jaar = 160 uur Medewerker volkshuisvesting; 8 uur</p> <p>Externe uren (door gemeenten gezamenlijk te financieren): Intergemeentelijk projectleider: 70 uur per jaar x 4 jaar = 280 uur Extern adviseur; 150 uur per jaar x 4 jaar = 600 uur</p>
Projectkosten	<p>Interne kosten: Trekker klimaatcoördinator: € 14.000.- Overige klimaatcoördinatoren: € 11.200.- per gemeente Medewerker volkshuisvesting: € 560.- per gemeente</p> <p>Externe kosten (door gemeenten gezamenlijk te financieren): Intergemeentelijk projectleider: € 28.000.- Inhuur extern adviseur: 600 uur x 70,- per uur € 42.000.- Onderzoek energetische kwaliteit bestaande voorraad: € 25.000.- Gelden voor subsidieregeling € 800.000.- (€ 500,- per huis; naar schatting 1.600 huizen verbeterd)</p>
Financiering	<p>SLoK: uren klimaatcoördinatoren, inhuur intergemeentelijk projectleider en externe adviseur, onderzoek</p> <p>Provincie: maatregelen per woning</p> <p>Gemeenten: overige ambtelijke uren</p>
Effectmeting	Inschatting in aantallen uitgevoerde maatregelen
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	<p>Bouwbesluit 2003</p> <p>Afdelingsplan Bouwen & Milieu</p> <p>Handhavingsprogramma gemeente</p>
Mogelijke valkuilen	<p>Blijvend aandacht nodig onder alle doelgroepen</p> <p>Slagingspercentage: 2 (middel)</p>
Achtergrond-informatie	www.senternovem.nl ; www.gelderland.nl ;

4. Grootschalige Duurzame Energie-opties

Thema	F. Grootchalige duurzame energie-opties		Datum	01-03-2008
Subthema(s)	Grootchalige en/of grootchalige DE-opties		Auteur	initialen
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>	
Taakstelling	3% van de energie die binnen de gemeentegrenzen wordt gebruikt wordt duurzaam opgewekt en geleverd via grootchalige en/of collectieve opties: biomassa			

Project: kansen voor biomassa

Afdeling	Bouwen en Milieu		
Contactpersoon	G. Kerkhoff		
Telefoonnummer	0544-393 511	e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	<ul style="list-style-type: none"> • Het verkrijgen van inzicht in de mogelijkheden voor het opwekken en benutten van geproduceerde duurzame energie op het gebied van biomassa binnen de regio Achterhoek. • Het benutten van kansen voor lokale opwekking en gebruik van biomassa. • Het benutten van (een deel van) het regionale potentieel voor biomassa. 		
Resultaat	<ul style="list-style-type: none"> • Lokatiekeuze voor co-vergisting met mest door de Stichting AFA/Biogasvereniging Aalten is gemaakt. • Een Lokatiescan cq beleidsregels zijn opgesteld voor de afweging van lokaties voor kleinschalige initiatieven voor co-vergisting • Inzicht in de haalbaarheid van het opzetten van een bio-warmtekrachtkoppeling in de Achterhoek • Een regionale inzamelstructuur voor knip- en snoeihout is opgezet • Initiatieven voor 'Stoken op streekhout' zijn gerealiseerd. 		
Doelgroep(en)	Gemeente, provincie, bedrijven, grondeigenaren, biogasvereniging		
Project-aanpak	<p><i>Lokatiekeuze voor co-vergisting met mest door de Stichting AFA/Biogasvereniging Aalten is gemaakt.</i></p> <p>Momenteel wordt een mer-studie voor een lokatie uitgevoerd. Afhankelijk van de uitkomsten zal deze lokatie wel/niet geschikt worden bevonden. Indien de lokatie geschikt is, kan de vergunningprocedure worden gestart. Zo niet, dan zullen de volgende stappen (regionaal) moeten worden gezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inventarisatie mogelijke lokaties; • opstellen/vaststellen criteria waaraan de lokatie moet voldoen; • toetsing lokaties aan criteria en op basis daarvan definitieve lokatiekeuze; • na de lokatiekeuze wordt een lokaal traject gevolgd (mer-studie, vergunningverlening, etc.). <p><i>Een Lokatiescan cq beleidsregels voor de afweging van lokaties voor kleinschalige initiatieven voor co-vergisting</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • opstellen beleidsregels kleinschalige initiatieven voor co-vergisting (regionaal); • vaststellen van beleidsregels door de afzonderlijke gemeenten (lokaal); • toepassing van de beleidsregels in de praktijk (lokaal). <p><i>Inzicht in de haalbaarheid van het opzetten van een bio-WKK in de Achterhoek</i></p> <p>Regionaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opstellen uitgangspunten/offerteaanvraag voor haalbaarheidsstudie bio-WKK • selectie extern bureau voor uitvoeren haalbaarheidsstudie • uitvoeren haalbaarheidsstudie bio-WKK in de Achterhoek door extern bureau • uitkomsten haalbaarheidsstudie bespreken en vaststellen in de afzonderlijke gemeenten (lokaal) <p><i>Een regionale inzamelstructuur voor knip- en snoeihout</i></p>		

	<p>Regionaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> • formeren werkgroep met daarin gemeentelijke vertegenwoordigers (o.a.) op het gebied van afval en klimaat • inventariseren knip- en snoeihoutstromen in de Achterhoek • beschikbaarheid van het knip- en snoeihout in beeld brengen • afspraken maken over de aanlevering van het knip- en snoeihout (gemeenten onderling en met externe partijen) • inzamelingsstructuur vormgeven en afstemmen met de andere partners • vaststellen inzamelstructuur en bijbehorende afspraken (lokaal) <p><i>Initiatieven voor 'Stoken op streekhout' zijn gerealiseerd.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Informatie verzamelen over het concept 'Stoken op streekhout' (welke systemen/aanbieders zijn er?) • Inventariseren geschikte projecten/initiatieven voor 'Stoken op streekhout' • Initiatiefnemers informeren over aanbieders van 'Stoken op streekhout'. • Initiatiefnemers waar mogelijk ondersteunen bij realisatietraject (vergunningverlening, etc.)
Project-organisatie	<p>Intern:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afdeling REO (bestemmingsplannen); • Afdeling RB; • Afdeling B&M (vergunningverlening en klimaatcoördinator) • Bedrijfscontactfunctionaris • B&W en gemeenteraad <p>Extern:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Marktpartijen; • Biogasvereniging; • Bewoners; • Provincie Gelderland (energieconsulent); • Energieconsulent SenterNovem; • Grondeigenaren, direct omwonenden of omliggende bedrijven en industriële kringen, w.o. de Combinatie (Laarberg); • Afnemers van bio-energie en energiebedrijven; • Natuur- en Milieuverenigingen; • LTO Noord; • Regio Achterhoek • Intergemeentelijk projectleider • Extern adviesbureau
Communicatie	Op beslistmomenten communiceren via de huis-aan-huis- en de dagbladen en internetsites
Planning	2009 - 2012
Inspanning	<p>Locatiekeuze co-vergisting mest Aalten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afdeling REO (bestemmingsplannen) (30 ambtelijke uren per jaar); • Afdeling B&M (vergunningverlening en klimaatcoördinator) (resp. 45 en 15 ambtelijke uren per jaar) • Bedrijfscontactfunctionaris (15 ambtelijke uren per jaar) <p>Lokatiescan en beleidsregels:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intergemeentelijk projectleider: 40 uur in vier jaar • Trekkende Klimaatcoördinator: 100 uur in vier jaar • Overige klimaatcoördinatoren: 80 uur in vier jaar • Afdeling REO: 80 uur vier jaar <p>Haalbaarheidsonderzoek opzetten bio-WKK in de Achterhoek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intergemeentelijk projectleider: 40 uur in vier jaar • Trekkende klimaatcoördinator: 40 uur in vier jaar • Overige klimaatcoördinatoren: 40 uur in vier jaar • Extern onderzoeksbureau dat haalbaarheidsonderzoek uitvoert: € 15.000.- <p>Regionale inzamelstructuur knip- en snoeihout:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intergemeentelijk projectleider: 200 uur in vier jaar

Thema	F. Grootchalige duurzame energie-opties		Datum	
Subthema(s)	Grootchalige en/of grootchalige DE-opties		Auteur	initialen
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>	
Taakstelling	3% van de energie die binnen de gemeentegrenzen wordt gebruikt wordt duurzaam opgewekt en geleverd via grootchalige en/of collectieve opties: wind			
	<ul style="list-style-type: none"> Trekkende klimaatcoördinator: 200 uur in vier jaar Overige klimaatcoördinatoren: 100 uur in vier jaar Collega's afval/openbare werken: 400 uur in vier jaar Extern onderzoeksbureau dat inventarisatie uitvoert en aanbevelingen doet: € 15.000.- <p>Stoken op streekhout:</p> <ul style="list-style-type: none"> Intergemeentelijk projectleider: 200 uur in vier jaar Trekkende klimaatcoördinator: 80 uur in vier jaar Overige klimaatcoördinatoren: 40 uur in vier jaar Afdeling B&M (vergunningverlening/handhaving): 80 uur in vier jaar 			
Projectkosten	<p>Interne kosten: Ambtelijke kosten Aalten m.b.t. co-vergisting: 420 x 70 = € 29.400.- overige projecten: trekkende klimaatcoördinator: 420 uur x € 70.- = € 29.400.- overige klimaatcoördinatoren: 260 uur x € 70.- = € 18.200.- per gemeente overige afdelingen: 560 uur x € 70.- = € 39.200.-, per gemeente</p> <p>Externe kosten (door gemeenten gezamenlijk te financieren): intergemeentelijk projectleider: 480 uur € 100.- = € 48.000.- Externe onderzoeken en inventarisaties: € 30.000.-</p>			
Financiering	Gemeentelijke kapitaallasten (uren) en regiocontract (aanvullend extern onderzoek)			
Effectmeting	Afgeronde ruimtelijke procedure; Daadwerkelijk opgezetten inzamelstructuur voor knip-en snoeihout Hoeveelheid vergunde situaties stoken op streekhout Gegevens geproduceerde hoeveelheid duurzame energie t.o.v. totale verbruik			
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	Gemeentelijk klimaatbeleid; Rapportage biogasvereniging; DE-scan regio Achterhoek; Beleid provincie Gelderland. Principe-uitspraak (Aalten, Berkelland, Bronckhorst en Oost Gelre) over biogascentrales. Wet geurhinder en veehouderij (o.m. bij mestvergistinginstallaties). Wet ruimtelijke ordening			
Mogelijke valkuilen en slagingsfactoren	Draagvlak en betrokkenheid van partijen binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. Slagingsfactor (1: laag, 2: middel, 3: hoog) : 2			
Achtergrond-informatie	www.Senternovem.nl			

Project: Windenergie

Afdeling	Bouwen en Milieu		
Contactpersoon	G. Kerkhoff		
Telefoonnummer	0544-393 511	e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	Het benutten van (een deel van) het regionale potentieel voor duurzame windenergie.		
Resultaat	Regionale productie van duurzame windenergie dmv de realisatie van vier windparken.		
Doelgroep(en)	Gemeente, provincie, grondeigenaren, exploitanten, bedrijven		
Project-aanpak	<p>In de Achterhoek is afgesproken dat in de gehele regio vier windparken worden gerealiseerd. Voor twee windparken is aangesloten bij reeds lopende initiatieven (Montferland/Oude IJsselstreek). Voor de andere twee parken ligt het initiatief bij de gemeenten Bronckhorst en Berkelland/Oost Gelre om een definitieve lokatiekeuze te maken. De volgende stappen moeten nog worden gezet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijke beslissing over definitieve locaties/initiatief door de gemeenten Bronckhorst en Berkelland/Oost Gelre; • De betreffende initiatiefnemers op de hoogte stellen van de keuze. • In samenwerking met de initiatiefnemer in overleg, eventueel door het organiseren van informatie-avonden, met zowel omwonenden, omliggende bedrijven als belangenverenigingen voor het creëren van draagvlak voor het plaatsen van windmolens; • Naast de hiervoor genoemde mondelinge communicatie ook communicatie via huis-aan-huisbladen en internetsites; • Het gekozen initiatief ondersteunen bij de vergunningprocedure. 		
Project-organisatie	<p>Intern:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afdeling REO (bestemmingsplannen); • Afdeling RB; • Afdeling B&M (vergunningverlening en klimaatcoördinator) • Bedrijfscontactfunctionaris • B&W en gemeenteraad <p>Extern:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Initiatiefnemers; • Bewoners; • Provincie Gelderland (provinciaal coördinator windenergie en energieconsulent); • Energieconsulent SenterNovem; • Grondeigenaren, direct omwonenden of omliggende bedrijven en industriële kringen, w.o. de Combinatie (Laarberg); • Afnemers van duurzame windenergie en energiebedrijven; • Ministerie van Defensie; • Natuur- en Milieuverenigingen. 		
Communicatie	Op beslistmomenten communiceren via de huis-aan-huis- en de dagbladen en via internetsites.		
Planning	2009-2012		
Inspanning	<p>Interne uren:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afdeling REO (bestemmingsplannen) (30 ambtelijke uren per jaar per betrokken gemeente); • Afdeling B&M (vergunningverlening) (15 ambtelijke uren per jaar per betrokken gemeente) • Bedrijfscontactfunctionaris (15 ambtelijke uren per jaar per betrokken gemeente) • Klimaatcoördinator (15 ambtelijke uren per jaar per betrokken gemeente). <p>In totaal betreft het 75 interne uren per gemeente, waarvan 15 voor de klimaatcoördinator.</p>		
Projectkosten	<p>Interne kosten:</p> <p>Uitgegaan wordt bij interne kosten van een gemiddeld uurtarief van € 70,--. Totaal 75 uur à € 70,- = € 5.250,- per betrokken gemeente per jaar.</p>		

	Externe kosten: n.v.t.
Financiering	Gemeentelijke en regionale kapitaallasten (uren)
Effectmeting	Afgeronde ruimtelijke procedure; Gegevens geproduceerde hoeveelheid duurzame energie t.o.v. totaal energieverbruik.
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	Gemeentelijk klimaatbeleid; Bestemmingsplannen; DE-scan regio Achterhoek; Rijks- en provinciaal beleid (verplichting van 100 Mw in Gelderland) Principebesluiten over windturbines gemeenten Berkelland, Bronckhorst, Montferland, Oost Gelre en Oude IJsselstreek; Rapportages in opdracht van Regio Achterhoek van januari 2007 betreffende windturbinelocaties.
Mogelijke valkuilen en slagingsfactor	Draagvlak binnen en buiten de gemeentelijke organisatie; Slagingsfactor (1: laag, 2: middel, 3: hoog) 2 – NIMBY-argumenten bij zowel gemeenteraden als omwonenden.
Achtergrond-informatie	www.senternovem.nl

5. Lokale projecten

Thema	Bedrijven	Datum	
Subthema(s)	Bedrijventerreinen	Auteur	
Ambitie	<i>Actief</i>	<i>Voorlopend</i>	<i>Innovatief</i>
Taakstelling			Het toepassen van innovatieve duurzame energieconcepten op het bedrijvenpark de Laarberg

Project: Duurzame bedrijventerreinen

Afdeling	Bouwen en Milieu
Contactpersoon	G. Kerkhoff
Telefoonnummer	0544-393 511
e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	Het bedrijventerrein de Laarberg ontwikkelen volgens het concept van duurzame bedrijventerreinen.
Resultaat	<p>Inzicht in de optimale energie-infrastructuur voor het bedrijventerrein de Laarberg door het bereiken van de volgende deelresultaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Energie is een van de aandachtsvelden binnen de bedrijvencombinatie; • Bedrijven hebben inzicht in hun bijdrage aan het klimaatprobleem als gevolg van gebruik van elektriciteit, brandstoffen en vervoer; • Bedrijven nemen besparingsmaatregelen; • Bedrijven worden ambassadeurs voor energiebesparing en communicatie naar het lokale bedrijfsleven; • Op de Laarberg is sprake van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen.
Doelgroep(en)	Bedrijvencombinatie de Laarberg met als participanten de gemeenten Berkelland en Oost Gelre, Project development Groenlo BV, Klaassen Groep, de Verhoeve Groep BV, Rabobank Achterhoek-Oost, Arcadis BV. Daarnaast de provincie, individuele bedrijven en grondeigenaren
Project-aanpak	<p>Er is reeds een bedrijvencombinatie met een parkmanager actief. De parkmanager kan in samenwerking met de gemeente in verschillende sessies ideeën en ambities van de individuele bedrijven op het gebied van duurzaamheid verzamelen. Met behulp van de duurzaamheidtrechter kunnen de deelnemers de duurzaamheidsambities, samen met de gekozen thema's gaan trechteren tot een plan van aanpak voor de Laarberg. Deze methodiek stelt de deelnemers in staat om concreet kansen voor duurzaam ondernemen te categoriseren in de aspecten People, Planet en Profit. Voor elk collectief gekozen thema wordt een duurzaamheidtrechter opgesteld.</p> <p>Bovendien kan voor energie de parkmanager de bedrijven op meerdere punten tegevoet komen. Dit kan voor zaken als energie-inkoop, energiebeheer, onderhoud/technische dienst, inkoop/verkoop restwarmte/-koude, energiebesparingsonderzoeken, implementatie duurzame energie, investeringssubsidies energiebesparing/ duurzame energie.</p>
Project-organisatie	Participanten Bedrijvencombinatie de Laarberg.
Communicatie	Workshop voor bedrijven over de duurzaamheidtrechter; Resultaten kortsluiten met medewerkers RO; Resultaten via reguliere perskanalen naar buiten brengen.
Planning	2009-2012
Inspanning	Interne uren: Klimaatcoördinator: 2009 50 uur, 2010-2012 20 uur x 3 jaar = 110 uur Bedrijfscontactfunctionaris 50 uur x 4 jaar = 200 uur Medewerkers RO 30 uur x 4 jaar = 120 uur
Projectkosten	Kosten deelname aan workshop door bedrijfscontactfunctionaris en projectleider Laarberg
Financiering	Subsidie Sociaal Economisch Beleid provincie Gelderland (max € 100.000,--).

Effectmeting	Inzicht in de duurzaamheidsambities van de ondernemers.
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	Bestemmingsplan, Sociaal Economisch Beleid provincie Gelderland
Mogelijke valkuilen	Draagvlak en betrokkenheid van partijen binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. Slagingsfactor (1: laag, 2: middel, 3: hoog) : 2
Achtergrond-informatie	http://www.senternovem.nl/dbt/publicaties/handreiking_gemeenten.asp http://www.gelderland.nl/smartsite.shtml?id=8686&menu=8688

6. Organisatorische randvoorwaarden

Context

De gemeenten binnen de regio Achterhoek, waar onder de gemeente Oost Gelre, kennen vanuit het verleden een actief klimaatbeleid. De Regio Achterhoek faciliteerde hierin door middel van haar coördinerende en stimulerende rol. Vanuit het voormalige vakberaad Klimaat zijn verschillende klimaatinitiatieven gerealiseerd. Eind 2007-2008 heeft de zogenaamde Koersdiscussie plaatsgevonden, waarin door de respectievelijke gemeenteraden een viertal programma's voor regionale samenwerking zijn geselecteerd. Taken als milieu, klimaat en energie zijn daarbij afgevalen. In principe worden deze taken niet meer gezamenlijk opgepakt middels coördinatie via de Regio Achterhoek. De WGR-regeling wordt hierop aangepast.

Vanuit de Regio Achterhoek bestaat wel een klimaatgerelateerd programma binnen het provinciaal Regiocontract. Hier werken de gemeenten samen aan een aantal klimaat- en energie-onderwerpen, zoals het regionaal opzetten van een structuur voor knip- en snoeihout, de aanleg van koelteparken e.d. Voor deze onderwerpen blijft de Regio Achterhoek de betaal- en beheersautoriteit en vormt daarbij één aanspreekpunt voor de provincie. De uitvoering van de projecten geschiedt echter door de individuele gemeenten.

Alle Achterhoekse gemeenten zullen in hun nieuwe klimaatbeleid een deel van de beschikbare capaciteit (uren en geld) inzetten voor de uitvoering van het regiocontract. Hiermee nemen ze feitelijk deze voormalige taken van de Regio Achterhoek inzake klimaat en energie over.

De projecten uit in dit regionaal klimaatprogramma kunnen daarom in twee delen worden opgesplitst:

* een deel dat ook in het Regiocontract met de provincie is opgenomen.

* de overige projecten uit dit basis regionaal klimaatprogramma.

Waar wenselijk, vullen de gemeenten lokaal projectvoorstellen aan.

In de bestuurlijke Commissie Milieu en Afval is aangegeven dat bij voortzetting van de verschillende vakberaden onder leiding van de gemeenten, deze gemeenten een verdeling van verschillende overleggen maken, opdat e.e.a met gesloten beurzen kan plaatsvinden. De deelnemers van het Samenwerkingsverband Klimaat zullen deze gedachte ook toepassen bij de uitvoering van hun klimaatplannen. Verschillende onderwerpen lenen zich voor regionale samenwerking en afstemming. Het trekkersschap van deze onderwerpen zal worden verdeeld onder de Achterhoekse gemeenten, waarbij de uitvoering zal plaatsvinden door een gezamenlijk in te huren intergemeentelijk projectleider. Het benodigde budget hiervoor wordt gefinancierd uit het deel dat iedere gemeente inzet voor het regiocontract en regionale samenwerking.

Hiernavolgend worden de taken van de verschillende betrokkenen nog eens toegelicht.

Klimaatcoördinator en Samenwerkingsverband Klimaat

Het regionaal basis klimaatprogramma wordt in principe gezamenlijk uitgevoerd door de Achterhoekse gemeenten. Iedere gemeente is echter zelf verantwoordelijk voor de interne besluitvorming, de subsidie-aanvraag voor het Ministerie van VROM, rapportage en verantwoording van het klimaatprogramma. Deze activiteiten worden uitgevoerd door de gemeentelijk klimaatcoördinator. Alle klimaatcoördinatoren van de Regio Achterhoek zijn verenigd in het Samenwerkingsverband Klimaat. Informatie-uitwisseling, aansturing en coördinatie van het regionaal basisprogramma Klimaat binnen de Achterhoek vindt plaats middels het Samenwerkingsverband Klimaat. Het samenwerkingsverband wordt roulerend voorbereid, voorgezeten en genotuleerd.

Communicatie

Geschat wordt dat de afdeling communicatie van de gemeente Oost Gelre 200 uur over de gehele periode nodig zal hebben voor algemene communicatie over het klimaatprogramma, de voortgang en de projecten.

Intergemeentelijk projectleider

Het regionaal basis klimaatprogramma wordt in de uitvoering gecoördineerd door een intergemeentelijk projectleider. Dit betreft ook de projecten uit het Regiocontract met de provincie. Deze projectleider start de verschillende deelprojecten op, onderhoudt de contacten met externe projectleiders en rapporteert terug aan het Samenwerkingsverband Klimaat.

Voor elk project wordt, naast de intergemeentelijk projectleider, één van de acht gemeenten als verantwoordelijke gemeente aangewezen. Alle projecten worden onder de deelnemende gemeenten verdeeld, zodat iedere gemeente verantwoordelijk is voor een evenredig aantal projecten. Per project zijn dus in ieder geval betrokken: intergemeentelijke projectleider, verantwoordelijke gemeente (klimaatcoördinator), eventuele externe partijen.

Het Samenwerkingsverband Klimaat treedt op als gezamenlijk opdrachtgever voor de intergemeentelijke projectleider. De gemeente Oude IJsselstreek is het eerste aanspreekpunt.

Profiel schets intergemeentelijk projectleider

Hiernavolgend wordt een profiel schets gegeven van de taken en competenties van de intergemeentelijke projectleider klimaat.

- generalist op het vakgebied klimaat
- kennis van belangrijke klimaatpartijen
- thuis in het vakgebied klimaat
- netwerker, teamplayer, verbinder
- coördinerende en enthousiasmerende eigenschappen
- aanjaagfunctie
- organiseren van het Samenwerkingsverband Klimaat
- individuele deelprojecten opstarten
- voortgang monitoren/bewaken
- verslaglegging en archivering

In totaal worden de uren voor deze projectleider ingeschat op 1.800 uur in de komende vier jaar. In eerste aanleg zal worden nagegaan of er binnen de Achterhoekse gemeenten capaciteit beschikbaar is voor invulling van de taak van deze intergemeentelijk projectleider (tegen betaling); mocht dit geen soelaas bieden, dan wordt de markt ingeschakeld.

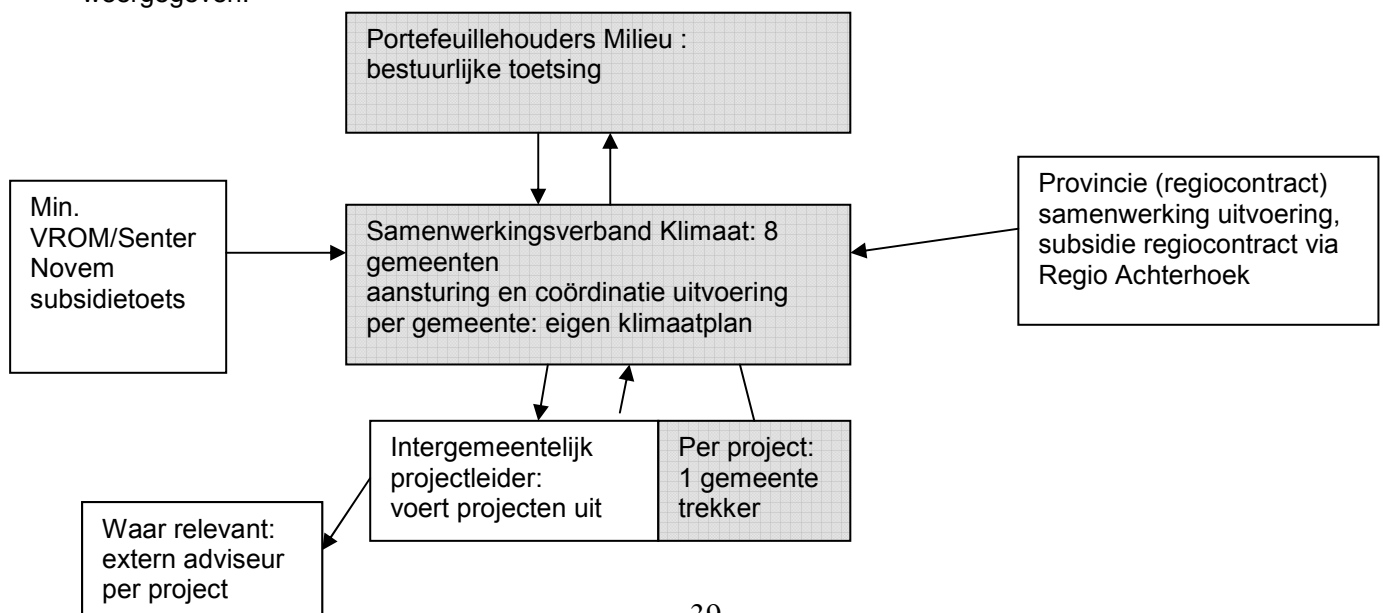
Regio Achterhoek: regiocontract

De Regio Achterhoek zal fungeren als betaal- en beheersautoriteit voor het Regiocontract, onderdeel klimaat en leefomgeving. Daarbij zal de Regio Achterhoek besluiten over de subsidiekriteria voor de opgenomen projecten. De projecten dienen echter uitgevoerd te worden door de gemeenten zelf. Het ligt voor de hand dat de Regio Achterhoek deelneemt aan het Samenwerkingsverband Klimaat. De gemeente Montferland zal weer als aanspreekpunt voor de Regio Achterhoek fungeren voor de uitvoering projecten aangaande het Regiocontract.

Portefeuillehouders Milieu

De Commissie Milieu en Afval heeft op 17 september 2008 afgesproken dat in de toekomst de Portefeuillehouders Milieu waar nodig afstemmingsoverleg voeren aangaande lopende onderwerpen. De voortgang van het Regionaal Klimaatprogramma zal hier worden ingebracht, waarmee de Milieuwethouders worden benut als inhoudelijk bestuurlijke toetssteen. Besluitvorming vindt echter in de respectievelijke gemeenten plaats.

Hiernavolgend wordt de organisatie voor de uitvoering van het Klimaatprogramma schematisch weergegeven.

In projectbladenstructuur worden de organisatorische randvoorwaarden als volgt omschreven:

Ambitieniveaus	Actief
Taken en verantwoordelijkheden	<p><i>Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn vastgelegd in functieomschrijvingen en werkplannen</i></p> <p>Acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> * in klimaatplan de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden opnemen; zowel ambtelijk als bestuurlijk; * daarbij expliciet capaciteit benoemen voor klimaatzaken * 'klimaaturen' worden ook opgenomen in de werkplannen van de respectievelijke afdelingen (n.b. functieomschrijvingen zijn veelal losgekoppeld van inhoudelijke onderwerpen).
Beleidsmatige inbedding	<p>Opname van energie/duurzaamheidsdoelstellingen in beleid van andere beleidsvelden (zoals Wonen, RO, BWT, Economie, Sociale Zaken)</p> <p>Acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> * waar deze kansen zich voordoen, worden energiedoelstellingen (en zo mogelijk maatregelen) meegenomen in dit beleid. * inventarisatie maken voor welke thema's nieuw beleid wordt verwacht.
Financiering	<p>Structureel budget, randvoorwaarden en bevoegdheden vastgesteld</p> <p>Acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> * klimaatprogramma door het College laten vaststellen * inclusief benodigde middelen en uren
Communicatie	<p>Structurele communicatie over de aanpak en resultaten van klimaatbeleid naar alle relevante onderdelen en niveaus van de gemeentelijke organisatie</p> <p>Acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> * communicatieplan als onderdeel van het klimaatplan opstellen; hierin meenemen: * jaarlijks een voortgangsrapportage opstellen richting College (en Raad)
Monitoring	<p>Monitoring op inspanningen (projectniveau)</p> <p>Acties:</p> <ul style="list-style-type: none"> * mee te nemen in de jaarlijks op te stellen voortgangsrapportages

Project: intergemeentelijk projectleider

Afdeling	Bouwen en Milieu
Contactpersoon	G. Kerkhoff
Telefoonnummer	0544-393 511
e-mail	g.kerkhoff@oostgelre.nl
Doelstelling	Het aanstellen van een intergemeentelijk projectleider die namens alle Achterhoekse gemeenten uitvoering geeft aan het regionale Achterhoekse klimaatprogramma.
Resultaat	De intergemeentelijk projectleider regisseert de uitvoering van het regionale klimaatprogramma namens alle Achterhoekse gemeenten, opdat de projecten daadwerkelijk zijn uitgevoerd volgens de opgestelde projectplannen.
Doelgroep(en)	De doelgroepen van de intergemeentelijk projectleider worden per project gedefinieerd. Zie hiervoor alle afzonderlijke projectbeschrijvingen. Daarnaast koppelt de projectleider terug aan de klimaatcoördinatoren van de gemeenten, verenigd in het Samenwerkingsverband Klimaat.
Project-aanpak	<p>De gezamenlijke gemeentelijke klimaatprogramma's worden in de uitvoering geregisseerd door een intergemeentelijk projectleider. Dit betreft ook de projecten uit het Regiocontract met de provincie. Deze projectleider start de verschillende deelprojecten op, onderhoudt de contacten met externe projectleiders en rapporteert terug aan het Samenwerkingsverband Klimaat.</p> <p>Profielschets intergemeentelijk projectleider</p> <p>Hiernavolgend wordt een profielschets gegeven van de taken en competenties van de intergemeentelijke projectleider klimaat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • generalist op het vakgebied klimaat • kennis van belangrijke klimaatpartijen • thuis in het vakgebied klimaat • netwerker, teamplayer, verbinder • coördinerende en enthousiasmerende eigenschappen • aanjaagfunctie • organiseren van Samenwerkingsverband Klimaat • individuele deelprojecten opstarten • voortgang monitoren/bewaken • verslaglegging en archivering <p>In totaal worden de uren voor deze projectleider ingeschat op 1.800 uur in de komende vier jaar.</p>
Project-organisatie	<p>Intern:</p> <p>Voor elk project wordt, naast de intergemeentelijke projectleider, één van de Acht(erhoekse) gemeenten als verantwoordelijke gemeente aangewezen. Alle projecten worden onder de deelnemende gemeenten verdeeld, zodat iedere gemeente verantwoordelijk is voor een evenredig aantal projecten en uren. Per project zijn dus in ieder geval betrokken: intergemeentelijke projectleider, verantwoordelijke gemeente (klimaatcoördinator), eventuele externe partijen.</p> <p>Het Samenwerkingsverband Klimaat treedt op als gezamenlijk opdrachtgever voor de intergemeentelijke projectleider. De gemeente Oude IJsselstreek is hiervoor eerste aanspreekpunt.</p> <p>Extern: de externe projectorganisatie wordt per project bepaald.</p>
Communicatie	Zie projectaanpak.
Planning	De intergemeentelijk projectleider wordt aangesteld voor de periode van uitvoering van het regionaal klimaatprogramma.
Inspanning	De inzet wordt geraamd op: 1.800 uur in de komende vier jaar.

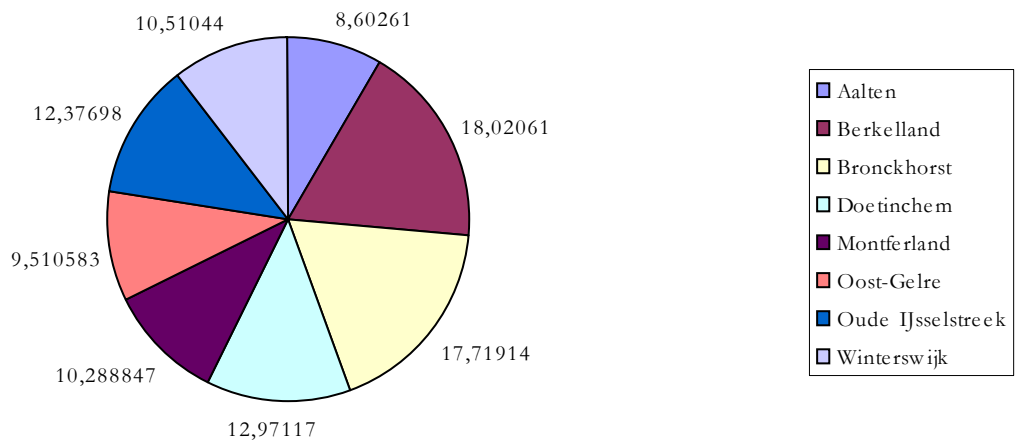
Projectkosten	Volgt uit optelsom van alle projecten. 1.800 uur ad € 100.- per uur betreft € 180.000.- (deze kosten zijn al verdeeld over de verschillende projecten). Algemene op te voeren kosten (hieronder vallen bijvoorbeeld reiskosten, huur van zalen, recepties, folders): € 35.000.- voor vier jaar
Financiering	De kosten voor de intergemeentelijk projectleider worden gedragen door alle Acht(erhoekse) gemeenten gezamenlijk. Iedere gemeente stelt een bepaald deel van de SLoK subsidie hiervoor beschikbaar. Hiervoor wordt een verdeelsleutel gehanteerd die gebaseerd is op het toegekende subsidiebedrag voor het regionale programma.
Effectmeting	Het aantal uitgevoerde projecten geeft inzicht in de effecten. De intergemeentelijk projectleider stelt hiertoe voortgangsrapportages op t.b.v. het Samenwerkingsverband Klimaat.
Gerelateerd beleid, mogelijke bijkomstige effecten	Doordat de intergemeentelijk projectleider ook zicht heeft/houdt op (inter)nationale ontwikkelingen, legt deze de relaties met lopend beleid en lopende projecten.
Mogelijke valkuilen en slagingsfactor	Een mogelijke valkuil betreft de intensieve afstemming en communicatie tussen de intergemeentelijk projectleider en alle Acht(erhoekse) gemeenten. In de opdrachtformulering zullen hiertoe vaste terugkoppelmomenten worden ingebouwd middels het Samenwerkingsverband Klimaat. slagingskans: 3 (hoog)
Achtergrond-informatie	www.senternovem.nl

Bijlage: overzicht financiële en personele middelen

In de bijgaande tabel zijn de projectgegevens samengevat en gebundeld.

Uitgangspunt is dat de Achterhoekse gemeenten de externe kosten gezamenlijk financieren. Dit doen zij door een evenredig bedrag van de SLoK-subsidie ter beschikking te stellen. De SLoK-subsidie is gebaseerd op het aantal inwoners en het oppervlak. In de onderstaande figuur is de verdeling van de externe kosten aangeven.

aandeel financiering totale kosten

Op basis van de berekende externe kosten (zie onderstaande tabel) zijn in de onderstaande figuur de kosten doorberekend per gemeente, volgens bovenstaande verdeelsleutel. Dit zijn richtgetallen; de werkelijke bedragen volgen uit de daadwerkelijk uitgekeerde subsidies.

